

Ervaar de aanpak: Screening the Neighbourhoods (StN), 10 juni, Den Haag

In gesprek blijven, voor verbinding en vertrouwen

Ongeveer honderd vrijwilligers, vrouwen uit de buurt, beleidsmakers en andere professionals ervoeren de aanpak van het project Screening the Neighbourhoods. Hoe verlaag je drempels voor vrouwen om mee te doen aan bevolkingsonderzoeken? Vrouwen zelf hebben de hoofdrol in dit project. Verbindingen leggen en samenwerken zijn sleutelwoorden, zo werd duidelijk in buurthuis SamSam.

‘Vroege opsporing van borstkanker en baarmoederhalskanker is belangrijk, want dan zijn er meer behandelmogelijkheden. Als vrouwen weten wat de voor- en nadelen van de bevolkingsonderzoeken zijn, kunnen ze zelf een overwogen keus maken’, zei Laurijn Draaisma, programmamanager Vroege Opsporing bij ZonMw. Zij opende de bijeenkomst om 17.00 uur en heette de ongeveer honderd aanwezigen welkom. Die zaten aan feestelijk groen met witgedekte ronde achtpersoons tafels. ZonMw financiert het project Screening the Neighbourhoods (StN). Laurijn noemde StN een mooi voorbeeld van een project waarbij vrouwen zelf meedoen, waardoor het goed werkt.

Samenwerken

Nicole van Kesteren (TNO), projectleider van de wijkgerichte aanpak StN, introduceerde het project. ‘Wil je snel gaan, ga dan alleen. Wil je ver komen, ga dan samen, luidt een Afrikaans gezegde’, zei Nicole. ‘En in Marokko zeggen ze: met één hand kun je niet klappen. Vertrouwen groeit als je contact blijft onderhouden. In de supermarkt, op het schoolplein, of in het buurthuis.’

Stichting Mammarosa leidt vrijwilligers op om met vrouwen in gesprek te gaan over het meedoen aan bevolkingsonderzoeken. Die aanpak sluit aan bij de sociale, culturele en persoonlijke belevingswereld van de vrouwen.

‘Als je het over gezondheid hebt, werkt het goed als vrouwen, sleutelfiguren, professionals en organisaties met elkaar samenwerken’, zei Nicole. ‘Zo is de wijkgerichte aanpak van StN ontwikkeld. Vrouwen informeren en betrekken andere vrouwen in hun netwerk, en helpen zo drempels te verlagen voor deelname aan de bevolkingsonderzoeken.’

Afstemmen en behouden

Omdat iedereen anders is, zijn er samen met studenten van de Haagse Hogeschool en Mammarosa verschillende interventies ontwikkeld. Nicole: ‘Zoveel vrouwen, zoveel behoeftes. Wat we doen stemmen we af op verschillende groepen. Zo hadden we in verschillende wijken posters in abri’s met een QR-code die naar een filmpje leidde. Nieuwe filmpjes zijn in de maak. Die verspreiden we ook via Whatsapp, want zo bereiken we veel vrouwen. In de filmpjes worden verschillende talen gesproken, zoals Marokkaans-Arabisch en Papiamentu.’

Wat nu in Den Haag is bereikt, wil de projectgroep behouden. Nicole: ‘Hoe zorgen we ervoor dat de aanpak blijft bestaan nadat het project stopt? Dat doen we door te investeren in netwerken van vrouwen binnen de wijk, in training en overdracht, en in het versterken van vrouwen als ambassadeurs voor screening en gezondheid. Zoals het Turkse spreekwoord zegt: ‘Werk dat niet door mij is gedaan, is niet van mij.’

Het projectteam bestaat naast Nicole uit Daniella Gidaly (Mammarosa), Zeena Harakeh (TNO), Samia Kasmi (Mammarosa) en Anita Ham (Haagse Hogeschool).

Verhalen

Daniella Gidaly, voorzitter van Stichting Mammarosa, bedankte namens het projectteam het ministerie van VWS en ZonMw, dankzij wie het project mogelijk werd. Daniella benadrukte dat Mammarosa niet zendt, maar een veilige sfeer creëert waarin een gesprek ontstaat en vrouwen zelf vertellen over hun belemmeringen om naar een bevolkingsonderzoek te gaan. ‘Dat kan ook over praktische zaken gaan, zoals de vraag: waar laat ik mijn kinderen?’ zei Daniella. ‘Ook daarin proberen we te helpen.’

In de drie jaar dat het project loopt, is veel bereikt. ‘Studenten van de Haagse Hogeschool hielpen ons de methode verder te verbeteren. TNO gaf ons het inzicht van het belang van sociale structuren’, zei Daniella. ‘Met één gesprek bereik je niet veel. In buurthuizen zijn sociale netwerken. En gastvrouwen die weten hoe krachtig herhaling is. De aanpak werkt doordat we met elkaar in gesprek blijven gaan. Als mensen zich met elkaar verbinden krijgen ze en houden ze vertrouwen in elkaar.’

Om te laten zien hoe dit nu in de praktijk werkt is een bundel met verhalen samengesteld. Ze gaan over de leefwereld van vrouwen die nadenken over wel of niet meedoen aan een bevolkingsonderzoek. Maar ook over de mensen om hen heen: vrijwilligers, (zorg)professionals, onderzoekers en beleidsmakers die zich inzetten om vrouwen te bereiken, te informeren en te ondersteunen. De verhalen laten zien hoe dat samenkomt en hoe kansen ontstaan voor samenwerking, groei en wederzijds begrip.

Voorlichting

Na een korte pauze rond 18.00 uur was het woord aan Fatima Batista, voorlichtster van het eerste uur en ervaringsdeskundige. Zo konden de aanwezigen ervaren hoe zo’n voorlichting in de praktijk gaat. Fatima vertelde, vroeg, legde uit en liet zien hoe je je borsten zelf onderzoekt. Want een oproep voor het bevolkingsonderzoek komt pas als je vijftig bent. ‘Je kunt het staand onder de douche doen, of liggend. Wat je zelf prettig vindt’, zei Fatima. Al snel kwamen er vragen uit de zaal. Hoe voelt een knobbeltje? Wat zijn andere symptomen van kanker? Wanneer moet je naar de dokter? Is er een alternatief voor de soms als pijnlijk ervaren mammografie? Fatima zorgde voor een levendige voorlichting en bracht gesprekken op gang, waar de deelnemers veel van opstaken.

‘Neem je gezondheid serieus’, adviseerde Fatima. ‘Zorg dat je je lichaam goed kent, zodat je veranderingen opmerkt.’ Samia Kasmi vulde aan: ‘Pak de regie over je eigen gezondheid.’

Praktijk, beleid en onderzoek

Veronique Timmerhuis, directeur van ZonMw, leidde vervolgens samen met Samia Kasmi van het projectteam een discussie over de brug tussen praktijk, beleid en onderzoek. Mammarosa heeft dankzij de inzichten van TNO over de kracht van sociale netwerken in wijk de Mammarosa Academy opgericht. Hier krijgen vrouwen een training om in buurthuizen en op andere plekken, zoals thuis of op het werk, voorlichting aan andere vrouwen te geven. Fatima was hier vanaf het begin bij betrokken en geeft veel trainingen. Veronique vroeg aan de aanwezige vrijwilligers hoe zij het hebben ervaren om de training te krijgen en voorlichting te geven. Een van de vrouwen vertelde dat borstkanker in haar gemeenschap een taboe is. Maar omdat de kans op genezing groter is als je het vroeg ontdekt, wil zij graag vrouwen uit haar

eigen gemeenschap bereiken en informeren. ‘Ik was niet gewend om voor een groep te praten, maar dat leer ik nu ook’, zei ze. Een andere vrijwilligster vertelde dat zij een grote familie heeft en dat zij nu, dankzij de kennis die ze opdeed, meer voor haar familie en voor anderen in haar omgeving kan betekenen. ‘Via vragen die zij mij stellen komen we echt met elkaar in gesprek’.

Voorlichting

Een derde vrijwilligster vertelde dat verschillende vriendinnen van haar niets van het bevolkingsonderzoek wilden weten. Maar door erover te praten en ervaringsverhalen te vertellen kon zij toch het gesprek met haar vriendinnen aangaan over dit onderwerp. ‘Nu ze er meer van weten, en ook snappen dat het belangrijk is om er vroeg bij te zijn, zeggen ze niet meteen ‘nee’ als de oproep voor het bevolkingsonderzoek in de bus valt.’

De vrijwilligsters geven voorlichting in buurthuizen, maar ook in hun eigen omgeving: binnen de familie of bijvoorbeeld op het werk. ‘Borstkanker komt veel voor, dus ik heb het er regelmatig over’, vertelde een van hen. De vrouwen geven niet alleen voorlichting in het Nederlands. Samen kunnen zij veel meer talen, zei Fatima. ‘Zoals Somalisch, Marokkaans, Turks, Engels en Koerdisch. Zo bereiken ze nog veel meer vrouwen.’

Diversiteit

Anita Ham van de Haagse Hogeschool benadrukte dat de diversiteit aan mensen om een veelvoud aan interventies vraagt. ‘Onze studenten, die ook divers zijn, hebben samen met vrouwen gesproken en nagedacht over manieren om vrouwen te bereiken. Dat gebeurt via train-de-trainer-groepen, podcasts, posters en filmpjes. Die samenwerking met de vrouwen op wie we ons richten is de kracht van het project StN.’

Op een vraag van Veronique met welke ideeën ze vooral door moesten gaan, raadde Fatima haar aan om af en toe gewoon eens te komen kijken. ‘Dan zie je welke effecten jullie plannen hebben. Soms zie je iets waardoor je je plannen wilt bijstellen.’

Samen eten

Florien van der Windt, directeur Publieke Gezondheid bij het Ministerie van VWS, bedankte de projectgroep en Fatima voor de ontvangst, de uitleg en de ervaring van de voorlichting. ‘Omdat jullie zoveel hart en passie in de voorlichtingsgesprekken leggen, maken jullie het mogelijk dat wij ons doel bereiken: zoveel mogelijk mensen laten deelnemen aan bevolkingsonderzoeken.’

Vervolgens, rond 19.00 uur, kregen twee cursisten het certificaat voor de voorlichtingscursus en was het tijd voor de gezamenlijke maaltijd. Samia sloot de bijeenkomst af. ‘Jullie krijgen allemaal na afloop de bundel met verhalen die de afgelopen drie jaar door Daniella zijn opgetekend’, zei ze. ‘Als brug tussen beleid en praktijk. Soms ontbreekt de eenheid in taal ondanks ons gemeenschappelijke doel: vrouwen goed bereiken en informeren. De verhalen zijn fictief, maar gebaseerd op waargebeurde verhalen.’

Vrijwilligsters hadden inmiddels een buffet met rijst, bami en verschillende soorten kip en groentes klaargezet. Want ook samen eten zorgt voor verbinding. Na een gezellige en informatieve avond verlieten de deelnemers buurthuis SamSam met de verhalenbundel onder de arm.

<KADER>

- Lees meer over het project Screening the Neighbourhoods
- Bekijk de voorlichtingsfilmpjes
- Lees de verhalen uit de verhalenbundel

<MET LINKS>

<EINDE_KADER>